

**ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารกับคุณภาพการศึกษา
ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของสถานศึกษา**

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1*

**RELATIONSHIP BETWEEN THE CREATIVE LEADERSHIP OF SCHOOL
ADMINISTRATORS AND THE QUALITY OF EDUCATIONAL MANAGEMENT
PROCESSES IN SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF THE SECONDARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA, BANGKOK METROPOLITAN REGION 1**

ศิขริน เทพบุรี¹, กฤษฏี กิตติฐาน²
Sikharin Tepburi¹, Klit Kittithanus²
มหาวิทยาลัยธนบุรี^{1,2}
Thonburi University^{1,2}
Email : st.sikharin@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 2) เพื่อศึกษาคุณภาพ การศึกษาด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของ ผู้บริหารกับคุณภาพการศึกษา ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูใน สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำนวน 370 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทาง สถิติด้วยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบความสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปรด้วยวิธีของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านที่มี ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนในงาน รองลงมา ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพ ส่วนด้าน ความรู้ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 2) คุณภาพการศึกษาด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของสถานศึกษา ของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านมีเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนด ชัดเจน รองลงมา ได้แก่ ด้านดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตร สถานศึกษาและทุกกลุ่มเป้าหมาย ส่วนด้านจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการ จัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของ ผู้บริหารกับคุณภาพการศึกษาด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของโรงเรียน สังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์; คุณภาพการศึกษา; สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

ABSTRACT

The objectives of this research are 1) to study the creative leadership of school administrators in schools under the Office of the Secondary Educational Service Area, Bangkok Metropolitan Region 1, 2) to study the quality of educational management processes in schools under the Office of the Secondary Educational Service Area, Bangkok Metropolitan Region 1, and 3) to examine the relationship between the creative leadership of school administrators and the quality of educational management processes in schools under the Office of the Secondary Educational Service Area, Bangkok Metropolitan Region 1. The research sample group consisted of 370 school teachers under the Office of the Secondary Educational Service Area, Bangkok Metropolitan Region 1. Data were collected through questionnaires and analyzed using statistical software to find frequencies, percentages, averages, and standard deviations, as well as to test the correlation between variables using Pearson's correlation.

The research findings indicate that: 1) the creative leadership of school administrators in schools under the Office of the Secondary Educational Service Area, Bangkok Metropolitan Region 1, is at a high level overall. The highest average score is related to commitment and driving force in work, followed by personality, while the lowest score is related to knowledge. 2) The quality of educational management processes in schools under the Office of the Secondary Educational Service Area, Bangkok Metropolitan Region 1, is at a high level overall. The highest average score is related to having a clear vision and mission set by the school, followed by carrying out academic development that focuses on quality for students according to the school curriculum and all target groups, while the lowest average score is related to organizing physical and social environments conducive to quality learning. 3) The relationship between the creative leadership of school administrators and the quality of educational management processes in schools under the Office of the Secondary Educational Service Area, Bangkok Metropolitan Region 1, is positively significant at the .01 level.

Keywords : Creative Leadership; Educational Quality; Schools under the Office of the Secondary Educational Service Area, Bangkok Metropolitan Region 1

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำทำการวิจัย

การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552 - 2561) โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพ และ มาตรฐานการศึกษา การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเพื่อให้คนไทยทุกคนได้เรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งในระบบ นอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอย่างมีคุณภาพเท่าเทียมกันในทุกระดับและทุกประเภทการศึกษา (สาธิต วงศ์อนันต์นนท์, 2557) โดยมีกรอบการปฏิรูปการศึกษาใน 4 ปีจจัย คือ 1) พัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ 2) พัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ 3) พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ และ 4) พัฒนาระบบการบริหารจัดการใหม่ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2554) ระบบการศึกษาและการเรียนรู้ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของระบบการพัฒนาประเทศ มีความเชื่อมโยงกับการพัฒนาระบบอื่นทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง เป็นต้องมีการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้อย่างเป็นระบบครบที่ผู้บริหารทางการศึกษาต้องเร่งดำเนินการให้บรรลุผลอย่างมีคุณภาพโดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญที่จะต้องขับเคลื่อนภารกิจจัดการศึกษาให้บรรลุผลตามเจตนารมณ์ของการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 มาตรา 48 และมาตรา 49 ได้บัญญัติให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ซึ่งการประกันคุณภาพเป็นหน้าที่ของบุคลากรทุกคนที่ต้องปฏิบัติตามภารกิจที่แต่ละคนได้รับมอบหมาย ได้แก่ ด้านคุณภาพผู้เรียน ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ และด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญล้วนเป็นปัจจัยที่เกิดจากการปฏิบัติงานของบุคคลและต้องได้รับการประเมินให้มีคุณภาพตามที่มาตรฐานกำหนด (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) โดยการศึกษาวิจัยพบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคคลในองค์กร ไม่ว่าจะเป็นด้านคุณลักษณะ สมรรถนะ คุณธรรมและจริยธรรม โดยเฉพาะปัจจัยด้านภาวะผู้นำที่ยังไม่มีการปรับเปลี่ยนเพื่อเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ซึ่งล้วนแล้วแต่มีความสัมพันธ์และส่งผลกระทบต่อคุณภาพและการบริหารงานของสถานศึกษา เช่น ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ตลอดจนด้านการปฏิบัติงานของบุคคลในองค์กรด้วยกันทั้งสิ้น

ผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในฐานะผู้นำจะมีบทบาทสำคัญในการบริหารงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้แล้ว ยังรวมไปถึงบุคคลในองค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้องภายในสถานศึกษา ดังนั้นการที่ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะภาวะผู้นำที่ดีย่อมส่งผลกระทบต่อบุคลากรในองค์กรที่จะได้รับการพัฒนาไปในทิศทางที่ต้องการ ในทางกลับกันหากมีคุณลักษณะผู้นำที่ล้มเหลว อาทิ ไม่สามารถเรียนรู้จากข้อผิดพลาด ขาดทักษะความสามารถไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นใหม่ ๆ ขาดความรับผิดชอบและความคิดริเริ่ม ก็ส่งผลกระทบต่อองค์กรประสบความล้มเหลวไปด้วย (John Zenger H. 2022) โดยลักษณะภาวะผู้นำนั้นเป็นความสามารถในการใช้ศิลปะแห่งกระบวนการอิทธิพล ชักนำคนให้ทำกิจกรรมในสถานการณ์หนึ่งจนบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ คุณภาพของการจัดการศึกษาจะเป็นเช่นไรจึงขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำของผู้บริหารและบุคคลในองค์กร ทั้งนี้การจัดการศึกษาในอนาคตควรดำเนินการให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 โดยเน้นให้ผู้เรียนสามารถใช้ความรู้ได้อย่างสร้างสรรค์ ซึ่งการนำพาองค์กรให้รอดพ้นและได้รับชัยชนะเหนือ สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงและสามารถตอบสนองต่อ

ความต้องการของสังคมได้นั้น ผู้บริหารในองค์กรจึงควรมีภาวะผู้นำใหม่ที่เรียกว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นคุณลักษณะของผู้นำที่มีความเอาใจใส่ในงานของตน และมีความสุขในการหาวิธีการในการกระตุ้นให้เกิดการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ สามารถแก้ไขปัญหาและสถานการณ์อย่างสร้างสรรค์ จนก่อให้เกิดการพัฒนางานให้ก้าวหน้า ค้นหาแนวคิดและนวัตกรรมใหม่ ๆ ซึ่งคุณลักษณะของผู้ที่มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วยความรู้ ความสามารถทางเชาว์ปัญญา บุคลิกภาพ และความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนในงาน (Andrew Dubrin J, 2014) เพื่อนำไปสู่การพัฒนาและสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ

เพื่อให้เกิดความมั่นใจแก่ผู้ใช้บริการในสถานศึกษาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาจึงเปรียบเสมือนกลไกสำคัญที่ขับเคลื่อนและผดุงคุณภาพการจัดการศึกษาให้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่องเป็นระบบได้มาตรฐานตามที่กำหนด การประกันคุณภาพการศึกษาจึงเป็นดังกระจกสะท้อนวิธีการกระบวนการบริหารจัดการการศึกษาตั้งแต่ระดับกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา ตลอดจนภาคีเครือข่าย ชุมชน ผู้ปกครอง และหน่วยงานอื่น ในการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชนทั้งทางตรงและทางอ้อม สอดคล้องกับแนวคิดของวิจิตร ศรีสะอ้าน (2556) ที่เห็นว่าสถาบันการศึกษา จะต้องบูรณาการระบบประกันคุณภาพการศึกษาให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการศึกษาปกติ และเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมคุณภาพ (Quality Culture) คือแต่ละองค์กรยึดถือวัฒนธรรมคุณภาพของแต่ละองค์กร โดยจะต้องได้รับการยอมรับจากคนภายในองค์กรจึงจะประสบความสำเร็จ ซึ่งการจัดการศึกษาที่มุ่งส่งเสริมคุณภาพ คือ การเสริมสร้างวัฒนธรรมคุณภาพให้เกิดขึ้นเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมองค์กร และการจะเสริมสร้าง วัฒนธรรมคุณภาพในสถานศึกษาจะต้องมีการกำหนดมาตรฐานคุณภาพตัวชี้วัดและเป้าหมายให้ชัดเจน

การที่สถานศึกษาจะพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีคุณภาพได้นั้น ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการบริหารสถานศึกษา เพราะต้องเป็นผู้กำหนดนโยบาย กำหนดจุดหมาย วางแผน เป้าหมาย ตลอดจนวิธีดำเนินงานของโรงเรียนและสามารถสะท้อนให้เห็นถึงคุณลักษณะของการจัดการศึกษาที่มีมาตรฐาน (รัตนา ดวงแก้ว, 2556) ซึ่งภาระงานที่มีความสำคัญในการสะท้อนคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนั้นคือ ระบบการประกันคุณภาพภายใน ดังที่ได้มีสาระบัญญัติในพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2545 หมวด 6 มาตรา 48 ความว่า “ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปี เสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก” โดยมีมาตรฐานการศึกษาที่รัฐกำหนดเป็นกรอบในการวางแผน และพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน ตั้งแต่การกำหนดมาตรฐานการศึกษา การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา และการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีที่มีมุ่งสู่มาตรฐานการศึกษา รวมถึงการจัดทำรายงานการประเมินตนเอง ซึ่งการประเมินตนเองนั้นจะทำให้โรงเรียนทราบจุดอ่อน จุดแข็ง เพื่อนำไปพัฒนาปรับปรุงคุณภาพทางการศึกษาของโรงเรียนและประเทศชาติได้ในอนาคต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543)

ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้นนั้น จะเห็นได้ว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นความสามารถในการนำบุคคลอื่น (Leading people) อย่างมีกระบวนการ (Process) หรือมีวิธีการ (Method) ร่วมกันมีการศึกษารายละเอียดและแก้ปัญหาด้วยวิธีการใหม่ ๆ (New solution) เป็นแนวทางในการสื่อสารระหว่างบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็ว เพื่อพัฒนาองค์กรไปในทิศทางที่ต้องการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังจะเห็นได้จากงานวิจัยที่หลากหลาย เช่น จุฑาธิปต์ ทัพไทย (2560) ได้ทำการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นการประสานงานโดยการสื่อสารกับบุคคลอื่น ๆ เพื่อค้นหาและแก้ไขปัญหาด้วยวิธีหรือกระบวนการใหม่ ๆ เช่นเดียวกับวัฒนา ปะคิกา (2560) ได้ทำการวิจัยพบว่า การนำบุคคลอื่น ๆ ด้วยแนวทางใหม่ ๆ (New Solutions) หรือวิธีการใหม่ ๆ (New Method) อย่างท้าทาย และมีความยืดหยุ่น (Flexibility) ที่สำคัญภาวะเชิงสร้างสรรค์ยังเป็นผู้สร้างสภาพแวดล้อม (Environment) เพื่อก่อให้เกิดการริเริ่มสิ่งใหม่ ๆ และสนับสนุนให้ผู้อื่นได้มีสร้างสรรค์ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับคุณลักษณะของผู้นำในด้านบุคลิกภาพทั้งภายในและภายนอก และเช่นเดียวกับ สไบแพร สัพโส (2562) ได้ศึกษาการพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นการตอบสนองเชิงจินตนาการ (Imagination) การนำบุคคลอื่น ๆ (Leading People) ด้วยแนวทางใหม่ๆ (New Solutions) หรือวิธีการใหม่ๆ (New Method) ที่ท้าทาย (Challenging) และยืดหยุ่น (Flexibility) ตลอดจนการสร้างสภาพแวดล้อม (Environment) เพื่อก่อให้เกิดการริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งแปลกใหม่ และการสนับสนุนให้ผู้อื่นได้มีการสร้างสรรค์ได้ด้วยเช่นกัน ส่วนบาสดาดูร์ (Basadur, 2008) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ไว้ว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นการนำบุคคลอื่น (Leading people) อย่างมีกระบวนการ (Process) หรือมีวิธีการ (Method) ร่วมกัน มีการศึกษาปัญหาอย่างละเอียด และแก้ปัญหาด้วยวิธีใหม่ ๆ (New solution) เป็นกระบวนการที่จำเป็นในการจะต้องสื่อสารระหว่างบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถทำความเข้าใจได้อย่างรวดเร็วว่ากระบวนการเชิงสร้างสรรค์อยู่ในระดับใด มีทักษะในการจัดการกับบุคคลอื่นอย่างเป็นลำดับขั้นตอนจากกระบวนการสร้างสรรค์ การรู้จักกระบวนการเชิงสร้างสรรค์เพื่อเป็นต้นแบบในการสร้างผู้นำสมัยใหม่ จะเห็นได้ว่าการศึกษาดังกล่าวทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารเพื่อนำไปพัฒนาองค์กรในทิศทางที่ต้องการอย่างมีประสิทธิภาพ

โรงเรียนในสังกัดของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำนวน 67 โรงเรียน จากการศึกษาการรายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ 2564 ได้ผ่านการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา ประจำปีการศึกษา 2563 ปีงบประมาณ 2564 โดยสถานศึกษาเป็นผู้ประเมินเอง และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ติดตามและตรวจสอบ มีผลการประเมินตนเองดังนี้ ผู้อำนวยการสถานศึกษา/รองผู้อำนวยการสถานศึกษา หัวหน้างานประกันคุณภาพการศึกษา และหัวหน้าแผนงานที่ดูแลงานประกันคุณภาพการศึกษา มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำผลการประเมิน คุณภาพภายในและภายนอกมาใช้ในการวางแผนพัฒนาการจัดการศึกษาหรือทบทวนปรับปรุงแผนพัฒนาการจัดการศึกษาให้เหมาะสมสอดคล้องกับกฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1, 2563)

ถึงแม้ว่าโรงเรียนในสังกัดสังกัดของสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 จะมีคุณภาพผ่านเกณฑ์แล้วก็ตาม แต่โรงเรียนในสังกัดส่วนใหญ่ยังคงประสบ ปัญหาด้านคุณภาพ การศึกษา ดังจะเห็นได้จากผลการดำเนินงานด้านคุณภาพการศึกษาและ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ผลการ ประเมินของคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2561 – 2563 จำนวน 3 ปีการศึกษายังไม่ บรรลุเป้าหมายในบางรายวิชา อาทิเช่น คณิตศาสตร์ ต้องผ่านเกณฑ์ร้อยละ 43.71 ในปีการศึกษา ต่อไป ซึ่งต้องเร่งรัดพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้สูงขึ้น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1, 2564) ผู้วิจัยสังเกตว่า ครูมีภาระงานนอกเหนือจากการสอนซึ่งส่งผลให้ ประสบปัญหาในการจัดกระบวนการเรียนการสอน การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในยังเป็น หน้าที่เฉพาะบุคคล และในการเตรียมความพร้อมของการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกที่ผ่าน มา ยัง พบปัญหาในเรื่องการเตรียมเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ที่ใช้ในการเข้ารับการประเมิน ซึ่งทั้งหมด เป็นการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ทุกโรงเรียนจะต้องปฏิบัติ และรายงานผลเป็น ประจำทุกปี ปัญหาดังกล่าวทำให้การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามีปัญหา หากนำ หลักการ แนวคิด เกี่ยวกับการบริหารงานเชิงสร้างสรรค์มาใช้ในการบริหารสถานศึกษาจะช่วยให้การ จัดการศึกษามีคุณภาพตามที่ต้องการซึ่งถือว่าเป็นแนวทางที่จะสามารถช่วยแก้ไขปัญหาการ ดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาได้ จากประกาศกฎกระทรวงการประกันคุณภาพ การศึกษา พ.ศ. 2561 และกระทรวงศึกษาธิการมีการประกาศให้ใช้มาตรฐานการศึกษา ระดับ การศึกษาระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษา พิเศษ พ.ศ. 2561 ลงวันที่ 6 สิงหาคม 2561 สำหรับให้สถานศึกษาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา ส่งเสริม สนับสนุน กำกับดูแล และติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ซึ่งมาตรฐานการศึกษาระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 นั้น มีจำนวน 3 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ และ มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้วิจัยสนใจมาตรฐานที่ 2 ซึ่งเป็นการจัดระบบบริหารจัดการคุณภาพของ สถานศึกษา มีการกำหนดเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจอย่างชัดเจน สามารถดำเนินงานพัฒนา วิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษาในทุกกลุ่มเป้าหมาย จัดทำแผนพัฒนา คุณภาพการจัดการศึกษา ดำเนินการพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพและ จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการเรียนรู้รวมทั้งจัด สภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิง สร้างสรรค์ ของผู้บริหารกับคุณภาพการศึกษาด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับ ผู้บริหารในการจัดการศึกษา และพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพการศึกษาเป็นไปตามมาตรฐาน การศึกษาและเป้าหมายที่วางไว้ทั้งใช้เป็นแนวทางในการบริหารให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

2.2 เพื่อศึกษาคุณภาพการศึกษา ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

2.3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารกับคุณภาพการศึกษา ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1

3. สมมติฐานการวิจัย

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพการศึกษาด้านกระบวนการบริหารและการจัดการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

4.1 ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำผลที่ได้จากการศึกษาไปเป็นข้อมูลในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิง สร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีทักษะการบริหารงานให้ดียิ่งขึ้น

4.2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 สามารถนำผลที่ได้จากงานวิจัยมาประยุกต์ใช้และปรับปรุง พัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

5. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยวิธีเทียบสัดส่วนจำนวน 4,844 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำนวน 370 คน ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยการใช้สูตรของ Taro Yamane และใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ

เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การปฏิบัติงาน ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตัวเลือกที่กำหนดคำตอบไว้ให้ ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ตามแนวความคิดของดูบริน (Dubrin) โดยมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert Scale) และ ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของโรงเรียน ตามตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2561 โดยมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert Scale) หาคุณภาพ

เครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมและความความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้เทคนิค IOC ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.67–1.00 และทดลองใช้ (Tryout) กับ ประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน โดยใช้สูตรหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .779

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมี ขั้นตอนดังนี้ 1. ผู้วิจัยทำหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธนบุรี ถึง ผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามในการวิจัยในครั้งนี้ 2. ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือแนะนำตัวไปยังโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 3. ผู้วิจัยตรวจสอบแบบสอบถามที่รับกลับคืนแล้วคัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ที่สุดเพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลนำแบบสอบถามอิเล็กทรอนิกส์ไปดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยจะทำการชี้แจงรายละเอียดของแบบสอบถามแจ้งวัตถุประสงค์และขอความร่วมมือเพื่อให้ได้ผลตามความเป็นจริง และผู้วิจัยใช้เวลาในการตอบแบบสอบถาม มีผู้แบบสอบถาม 370 คน จากนั้นผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบคำถามเพื่อจะดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage = %) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation = S.D.) สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ การหาค่าความเที่ยงตรง (Content Validity) โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และการหาค่าความเชื่อมั่น สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ในการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารกับคุณภาพการศึกษาด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson Product - Moment Correlation Coefficient)

6. ผลการวิจัย

6.1 ระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา รายละเอียด พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนในงาน รองลงมา ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพ ส่วนด้านความรู้ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยภาพรวม

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร	\bar{X}	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. ความรู้	4.32	0.735	มาก	4
2. ความสามารถทางเชาว์ปัญญา	4.33	0.736	มาก	3
3. บุคลิกภาพ	4.37	0.744	มาก	2
4. ความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนในงาน	4.38	0.738	มาก	1
ภาพรวม	4.35	0.739	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.74) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนในงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.74) รองลงมา ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพ ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.74) ความสามารถทางเชาว์ปัญญา ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.74) ส่วนด้านความรู้ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.74)

6.2 ระดับคุณภาพการศึกษาด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของสถานศึกษาของ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านมีเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน รองลงมา ได้แก่ ด้านดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษาและทุกกลุ่มเป้าหมาย ส่วนด้านจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับคุณภาพการศึกษาด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของสถานศึกษา ของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยภาพรวม

ข้อ	คุณภาพการศึกษาด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของโรงเรียน	\bar{X}	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1.	มีเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน	4.37	0.754	มาก	1
2.	มีระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา	4.31	0.731	มาก	4
3.	ดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษาและทุกกลุ่มเป้าหมาย	4.36	0.747	มาก	2

ข้อ	คุณภาพการศึกษาด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของโรงเรียน	\bar{X}	S.D.	ระดับ	ลำดับ
4.	พัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ	4.32	0.720	มาก	3
5.	จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ	4.29	0.739	มาก	6
6.	จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้	4.31	0.744	มาก	4
โดยรวม		4.33	0.740	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการศึกษาระดับคุณภาพการศึกษาด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของสถานศึกษาของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.74)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านมีเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.75) รองลงมา ได้แก่ ด้านดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษาและทุกกลุ่มเป้าหมาย ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.75) ส่วนด้านจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.74)

6.3 ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงกับคุณภาพการศึกษาด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารกับคุณภาพการศึกษาด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

คุณภาพการศึกษาด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของโรงเรียน							
ตัวแปร	(Y ₁)	(Y ₂)	(Y ₃)	(Y ₄)	(Y ₅)	(Y ₆)	(Y _{tot})
(X ₁)	.777**	.607**	.678**	.643**	.536**	.484**	.776**
(X ₂)	.416**	.407**	.346**	.359**	.341**	.331**	.455**
(X ₃)	.489**	.375**	.483**	.361**	.444**	.465**	.540**
(X ₄)	.809**	.477**	.756**	.552**	.694**	.519**	.791**
(X _{tot})	.755**	.569**	.686**	.580**	.617**	.552**	.779**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร (X) กับคุณภาพการศึกษาด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของสถานศึกษา (Y) มีความสัมพันธ์กันเชิงบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่ 0.779 ซึ่งเมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารกับคุณภาพการศึกษาด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของโรงเรียนมีความสัมพันธ์กันเชิงบวกเรียงลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จากมากไปหาน้อย คือ ด้านความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนในงาน ($r = 0.791$) ด้านความรู้ ($r = 0.776$) ด้านบุคลิกภาพ ($r = 0.540$) และด้านความสามารถทางวิชาชีพ ($r = 0.455$)

7. อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารกับคุณภาพการศึกษาด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลดังต่อไปนี้

7.1 จากผลการวิจัยพบว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการที่ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างค่านิยมพื้นฐานในสถานศึกษา อันได้แก่สร้างความเข้มแข็งจากภายในทำงานแบบองค์รวม ทำงานอย่างมีความสุข การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานในสถานศึกษา มีทัศนคติเชิงบวก มีการแสดงออกที่ดีเข้าใจพื้นฐานของเพื่อนครู สามารถปรับตัวตามสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสมและสามารถประยุกต์ความรู้สู่การปฏิบัติในการบริหารงานได้อย่างลงตัว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกาญจนา ศิลา (2556) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาของ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตบางเขน (เครือข่ายที่ 19) ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตบางเขน (เครือข่ายที่ 19) โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากตามลำดับคือด้านการสร้างมนุษยสัมพันธ์ ด้านการไว้วางใจด้านการไว้วางใจ ด้านการเจรจาต่อรอง ด้านการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี ด้านการสื่อสาร ด้านการทำงานเป็นทีม และด้านการบริหารเวลา นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยของดวงแข ข่านอก (2559) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านวิสัยทัศน์ รองลงมา คือ ด้านความยืดหยุ่น ด้านจินตนาการ และด้านการแก้ปัญหา และจุฑาธิปต์ ทัพไทย (2560) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนอนุบาลสามเสน (สลากกินแบ่งรัฐบาลอุปถัมภ์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากทม กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนอนุบาลสามเสน (สลากกินแบ่งรัฐบาล อุปถัมภ์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากทม กรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของครูโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก

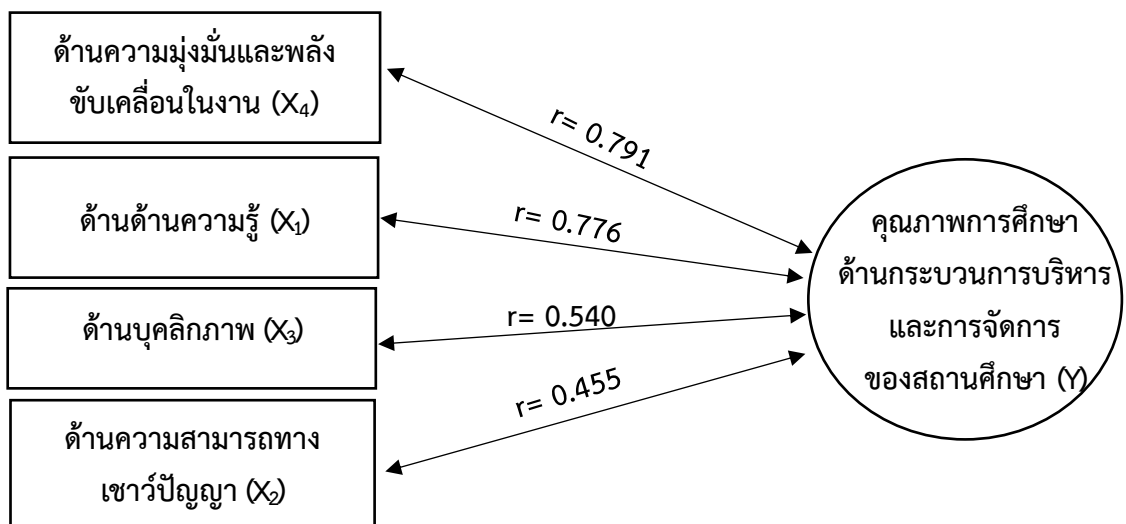
7.2 จากผลการวิจัยพบว่า ระดับคุณภาพการศึกษาด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของสถานศึกษา ของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านมีเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน รองลงมา ได้แก่ ด้านดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษาและทุกกลุ่มเป้าหมาย ส่วนด้านจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการจัดระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษาของผู้บริหารมีการกำหนดเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจอย่างชัดเจน สามารถดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษาในทุกกลุ่มเป้าหมาย จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ดำเนินการพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ และจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสันติ ปิ่นหอม (2558) ได้ศึกษาปัจจัยตัวกำหนดคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะปัจจัยตัวกำหนด คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุดคือ ด้านลักษณะของบุคลากร รองลงมาคือ ด้านลักษณะของสภาพแวดล้อม ด้านลักษณะขององค์กรและด้านลักษณะนโยบายการบริหารและการปฏิบัติ นอกจากนี้สงวน ทับพิมพ์แสน (2559) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารการศึกษา กับคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

7.3 ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารกับคุณภาพการศึกษาด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาทางด้าน พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการที่ผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ ความสามารถ มีความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนในกระบวนการบริหารและการจัดการของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาพร ภิรมย์เมือง (2557) ได้ศึกษาการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารกับ คุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ส่วนคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับตามค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อยดังนี้ ด้านอัตลักษณ์ของโรงเรียน ด้านมาตรการ ส่งเสริม นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยของนัยน์พร แก้วจิราสิน (2561) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐมโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ส่วนคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม โดย

ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และจุฑามาศ พุ่มไสว (2564) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์กับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การปฏิบัติตามกลยุทธ์และการควบคุมเชิงกลยุทธ์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ การวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์ ส่วนการกำหนดกลยุทธ์ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ส่วนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ด้านการจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ ส่วนด้านการพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

8. องค์ความรู้ใหม่

จากผลการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารกับคุณภาพการศึกษาด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร (X) กับคุณภาพการศึกษาด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของสถานศึกษา (Y) มีความสัมพันธ์กันเชิงบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แผนภาพแสดงความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร กับคุณภาพการศึกษาด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

9. ข้อเสนอแนะ

9.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

9.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความรู้ด้านทฤษฎีและความรู้พื้นฐานทางการบริหารงาน

9.1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูมีความสามารถในการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน ทำให้เกิดการเรียนรู้ การพัฒนาแก่ผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งควรคำนึงถึงความปลอดภัยและความมั่นคง

9.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

9.2.1 จากผลการวิจัยภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 มีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

9.2.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความรู้ความสามารถด้านทฤษฎีและความรู้พื้นฐานทางการบริหารงานในสถานศึกษา

9.2.1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความรู้ความสามารถในการคิดวิเคราะห์แล้วนำมาประกอบการตัดสินใจในการปฏิบัติงานอย่างรวดเร็วถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

9.2.2 จากผลการวิจัย คุณภาพการศึกษาด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 มีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

9.2.2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูมีความสามารถในการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน ทำให้เกิดการเรียนรู้ การพัฒนาแก่ผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งควรคำนึงถึงความปลอดภัยและความมั่นคง

9.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

9.2.1 ควรมีการศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

9.2.2 ควรมีการศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารกับคุณภาพการศึกษาในด้านการจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

9.2.3 ควรมีการศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารกับคุณภาพการศึกษาด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอื่น ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

10. บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.

- จุฑาธิปต์ ทัพไทย. (2560). **ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนอนุบาลสามเสน (สลากกินแบ่งรัฐบาลอุปถัมภ์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- รัตนา ดวงแก้ว. (2556). **ทฤษฎีและการพัฒนาหลักสูตร.** นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สไบแพร สัสโส. (2562). **การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร.** วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด. 13(3). 37-45.
- สาธิต วงศ์อนันต์นนท์. (2557). **การปฏิรูปการศึกษาไทย : อดีต ปัจจุบัน อนาคต.** สืบค้นเมื่อ 18 สิงหาคม 2565. จาก https://www.library.senate.go.th/document/Ext8665/8665180_0002.PDF
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1. (2563). **ข้อมูลสารสนเทศปีการศึกษา 2563.** กรุงเทพฯ : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). **คู่มือการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา.** กรุงเทพฯ : พระพุทธศาสนาแห่งชาติ.